

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ		
1. Датум и орган који је именовео комисију: Наставно-научно веће Медицинског факултета у Новом Саду на седници од 23.11.2016. године		
2. Састав комисије у складу са <i>Правилима докторских студија Универзитета у Новом Саду</i> :		
1.	Проф. др Ђорђе Петровић презиме и име	Ванредни професор звање
	Клинички центар Војводине, Клиника за гинекологију и акушерство установа у којој је запослен-а	Гинекологија и акушерство ужа научна област и датум избора Председник комисије функција у комисији
2.	Проф. др Горан Маленковић презиме и име	Ванредни професор звање
	Институт за онкологију Војводине, Клиника за оперативну онкологију установа у којој је запослен-а	Здравствена нега, 2010. ужа научна област и датум избора Члан функција у комисији
3.	Проф. др Марија Зоговић-Костић презиме и име	Редовни професор звање
	Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду установа у којој је запослен-а	Одсек за психологију, 1994. ужа научна област и датум избора Члан функција у комисији
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ		
1. Име, име једног родитеља, презиме: Слађана, Стеван, Коледин		
2. Датум рођења, општина, држава: 12.06.1979. године у Новом Саду, Република Србија		
3. Назив факултета, назив претходно завршеног нивоа студија и стечени стручни/академски назив: Медицински факултет Нови Сад, смер Здравствена нега. Универзитет у Новом Саду. Мастер академске студије здравствене неге. Организатор здравствене неге-мастер		

4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија:
Уписала школске 2010/2011. године, Медицински факултет Нови Сад, Академске докторске студије – Клиничке медицине

III НАСЛОВ ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Прекид жељене трудноће као фактор ризика за настанак акутног стресног поремећаја

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графикана и сл

Докторска дисертација је написана према свим правилима научног рада и садржи сва неопходна поглавља. Има укупно 127 страна, 9 поглавља (Увод, Циљеви, Хипотезе, Материјал и методе рада, Резултати, Дискусија, Закључци, Литература и на крају су у Прилогу стављени коришћени упитници). Докторска дисертација садржи 14 графикана, 76 табела и 170 литературних навода.

Прво поглавље – Увод.

Дат је детаљан и савремен преглед литература које се баве истраживањем о прекиду трудноће као фактору ризика за настанак акутног стресног поремећаја, као и научних извора и прегледа најважнијих законских прописа у вези са овом проблематиком.

Друго поглавље – Циљеви.

У овом поглављу наведени су циљеви истраживања.

Треће поглавље - Хипотезе рада.

У трећем поглављу наведене су хипотезе истраживања.

Четврто поглавље – Материјал и методе.

Обухватило је разматрање конструкције и начина избора узорка, методу рада, као и методе статистичке обраде података.

Пето поглавље – Резултати.

Добијени резултати су приказани у 14 графикана и 76 табела.

Шесто поглавље – Дискусија.

У овом поглављу продискутовани су на одговарајући и јасан начин релевантни резултати.

Седмо поглавље – Закључци. Садржи 12 закључака.

Осмо поглавље – Литература. Има 170 литературних навода.

Девето поглавље - Прилози.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСKE ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. **Наслов докторске дисертације** је добро и прецизно формулисан и у потпуности указује на садржај истраживања.

2. **Увод докторске дисертације** написан је на 26 страна текста и подељен у пет целина. У уводном делу дато је објашњење везано за трудноћу и све промене које се дешавају унутар овог периода, а односе се на психо-социјалне аспекте како код жена тако и код мушкараца. Појединачно су објашњени термини нежељене трудноће и побачаја како жељене тако и нежељене трудноће, као и њихов утицај на појаву физичких, емоционалних и социјалних проблема. Детаљно је објашњен термин спонтаног побачаја као и етиологија, класификација и фактори ризика за његов настанак. Позивајући се и користећи актуелну литературу, објашњени су психолошки аспекти побачаја, односно објашњен је механизам настанка психичких и физичких поремећаја проузрокованих побачајем жељене трудноће.

Увод је написан систематично и уз употребу актуелне литературе, која је омогућила свеобухватно сагледавање истраживане проблематике.

3. **Циљеви истраживања** су били:

- Утврдити учесталост акутног стресног поремећаја непосредно након спонтаног побачаја жељене трудноће и намерног побачаја због здравствених индикација.
- Утврдити да ли постоји статистички значајна разлика у учесталости броја жена са акутним стресним поремећајем непосредно после побачаја жељене трудноће у односу на контролну групу коју су чиниле жене које су имале прекид нежељене трудноће.
- Утврдити какво расположење се јавља код жена након прекида жељене трудноће, а какво код жена након прекида нежељене трудноће.

Циљеви истраживања су јасно изложени, коректно и реално формулисани и омогућавају доношење конкретних закључака.

4. **Хипотезе истраживања** –

На основу постављених циљева истраживања постављене су следеће хипотезе:

1. Акутни стресни поремећај је присутан код 10% или мање жена непосредно после побачаја како жељене тако и нежељене трудноће.
2. Постоји статистички значајна разлика у броју пацијенткиња код којих је дошло до развоја акутног стресног поремећаја непосредно након побачаја трудноће, у смислу да статистички значајно већи број пацијенткиња испитиване групе које су имале побачај жељене трудноће има акутни стресни поремећај, у односу на контролну групу пацијенткиња које су имале побачај нежељене трудноће.
3. Негативна расположења се статистички значајно чешће јављају код жена након побачаја жељене трудноће, док су код жена које су имале прекид нежељене трудноће чешће присутна позитивна расположења.

Из јасно постављених циљева, проистекле су реалне и прецизно постављене хипотезе истраживања

5. **Материјал и методе** садрже детаљан опис начина прикупљања података, који су били критеријуми за укључење односно искључење из студије. Истраживање је одобрено од стране Етичког одбора Клиничког центра Војводине, као и комисије Клинике за гинекологију и

акушерство у којој је спроведено истраживање. У новембру 2016. Године истраживање је одобрено и од стране Сената Универзитета у Новом Саду. Узорак је чинило 160 испитаница.

Поглавље - Материјал и методе садржи детаљан опис начина прикупљања података као и критеријуме за укључивање, односно искључивање испитаница из истраживања.

6. Резултати истраживања

Статистичка обрада података је обухватила поједине методе дескриптивне и компаративне анализе. Примењени су следећи статистички поступци обраде података:

- Нумеричка обележја су приказана путем средњих вредности (аритметичка средина и медијана) и мера варијабилитета (опсег вредности, стандардна девијација)
- Атрибутивна обележја су приказана коришћењем фреквенција и процената за категоријске варијабле.
- Коришћено је графичко приказивање података и резултата помоћу стубичастих дијаграма и бокс дијаграма.
- Нормалност расподела променљивих, тестирана је помоћу Колмогоров Смирнов теста.
- Униваријантна анализа укључује примену Пеарсоновог χ^2 теста (таблице контингенције) за одређивање степена повезаности две категоријске варијабле, са Јатесовом корекцијом у случају таблице 2x2;
- За нумеричке варијабле је коришћен Студентов т-тест и т-тест парова за податке који имају нормалну расподелу, односно Ман Уитнеј У – тест и Викоксонов тест парова за утврђивање разлике између средњих вредности два независна ординална обележја.

У свим анализама, добијене разлике су тумачене као статистички значајне ако је р-вредност мања од 0,05, а статистички високо значајне ако је р-вредност мања од 0,01. Подаци су обрађени у StatSoftовом рачунарском програмском пакету Statistica 10.0, а графички приказ података је урађен у програму MS Excel.

Комисија сматра да су примењене методе статистичке обраде података адекватне, одговарају постављеним циљевима и омогућавају добијање актуелних и квалитетних научних резултата.

Резултати су изнесени логичким редоследом уз опис и тумачење сваког приказаног резултата. Приказани су јасно, прегледно и систематично. Статистичке методе за анализу су правилно одабране у односу на природу резултата. Подаци добијени применом различитих статистичких анализа су адекватно табеларно и графички приказани у виду 76 табела и 14 графикона.

Резултати докторске дисертације Слађане Коледин су оригинални и имају научни значај, приказани су прегледно, јасно и систематично, логичким редоследом и у више целина.

7. **Дискусија** је свеобухватна и јасно написана. Кандидат критички и аргументовано анализира добијене резултате истраживања и пореди их са наводима из доступне актуелне литературе, јасно истичући сличности и разлике резултата добијених у свом истраживању у односу на резултате из наведене литературе.

Дискусија добијених резултата је исцрпна, научно утемељена, указује на завидно познавање проучаване проблематике, уз критички осврт у односу на актуелну литературу.

8. **Закључци** представљају логичан одговор на постављене циљеве, а утемељени су на резултатима и примењеној адекватној методологији.

Комисија сматра да су закључци прецизно, јасно и логично формулисани и прегледно приказани. У потпуности су у складу са циљевима испитивања и правилно су изведени из добијених резултата.

9. **Литература** је изложена прегледно, прецизно, потиче из релевантних извора, адекватно и критички је одабрана, актуелна је, у потпуности одговара предмету истраживања и доприноси у великој мери објашњењу проблематике којом се докторат бави.

Коришћена литература је актуелна, прецизно цитирана и одговарајућа.

Комисија позитивно оцењује све делове докторске дисертације Слађане Коледин, која се заснива на научно признатим методама и принципима закључивања, написана је јасно, систематично и прегледно и пружа свеобухватан увид у изучавану проблематику.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ:

1. Vejnović T, Grahovac M, Veselovski A, **Koledin S**. Surgical wounds complications in two different techniques of a cesarian section. HealthMED 2011; 5(6):1754-61. (M23)
2. Grahovac M, Vejnović T, Veselovski A, **Koledin S**. Kvalitet života žena porođenih vaginalnim putem i carskim rezom. Ginekologija i perinatologija 2011; 43(1-2): 20-3. (M52)
3. Kapamadžija A, Vejnovic T, Mihaldžić-Tubić S, Ratković R, **Koledin S**, Radeka G, Kopitovic V. Contraception use and attitudes of women and health care providers. HealthMED 2012; 6 (10): 3469-3477. (M23)
4. Miloš Koledin, Bojan Koledin, Dejan Ilinčić, **Sladana Koledin**. A case of endobronchial leiomyoma treated by sleeve resection of the right upper lobe bronchus. Vojnosanitetski pregled 2015; Online First December (00): 149-149. (M23)
5. Bjelica A, **Koledin S**, Mladenović Segedi Lj, Trninić Pjević A. Seksualna aktivnost studentkinja Univerziteta u Novom Sadu. Timočki medicinski glasnik 2016; 41 (1): 10-14. (M52)
6. **Koledin Sladana**, Mašić Milica, Koledin Bojan, Karadeglija Marija Procena učestalosti i prevencija vulvovaginitisa u juvenilnom periodu. Sestrinska reč 2016; 73: 4-6. (M53)

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА:

На основу добијених резултата истраживања формулисани су јасни закључци саопштени у 12 тачака:

1. Испитивана и контролна група нису се разликовале по старости испитаница, степену стручне спреме, образовања нити по структури занимања ($p > 0.05$);
2. У испитиваној групи просечна недеља гестације, када је урађен побачај жељене трудноће, била је 15.01 ± 3.74 , што се статистички значајно разликује од контролне групе (7.49 ± 1.22) ($p < 0.001$);
3. Највећи број пацијенткиња испитиване групе, 11.39% је имало побачај у 18. недељи гестације;
4. Постоје статистички значајне разлике у промени партнерских односа између испитиване и контролне групе ($p < 0.05$) Код значајно већег броја пацијенткиња испитиване групе (26,58%) у односу на контролну групу (7,41%) однос са партнером се погоршао, док је однос остао непромењен код статистички значајно већег броја пацијенткиња контролне (76,54%) у односу на испитивану групу (60,76%);
5. Код пацијенткиња испитиване групе које су имале побачај жељене трудноће доминирала су негативна осећања, док су код пацијенткиња из контролне групе, које су имале побачај нежељене трудноће била заступљена претежно позитивна осећања ($p < 0.01$);
6. Код највећег броја пацијенткиња које су имале побачај жељене трудноће, након 2х од интервенције доминирала су следећа осећања: незадовољство, туга, суморно и мрзовољно расположење као и да им је доста свега.
7. Две недеље након побачаја, у обе групе испитаница доминирало је позитивно расположење, али је оно у контролној групи, било значајно више ($p < 0,0001$);
8. Након две недеље од побачаја, код пацијенткиња испитиване групе и даље су преовладале осећај туге и несрећно расположење.
9. Доказана је статистички значајна разлика у скору Скале тренутног расположења на првој и другој контроли у испитиваној групи ($p < 0.000001$) као и у контролној групи ($p < 0.000001$);
10. Статистички значајно више пацијенткиња испитиване групе испољило је знаке акутног стресног поремећаја у односу на контролну групу у току обе контроле ($p < 0.001$);
11. Статистички значајно више пацијенткиња испитиване групе испољило је знаке акутног стресног поремећаја на првој контроли, у односу на другу контролу, односно 14 дана након побачаја жељене трудноће ($p < 0,01$);
12. Статистички значајно више пацијенткиња испитиване групе испољило је знаке посттрауматског стресног поремећаја у односу на контролну групу на првој, али не и на другој контроли (29,11% vs 6,17%) ($p < 0.001$).

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА:

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

Комисија позитивно оцењује начин приказа и тумачења резултата, јер су исти приказани и интерпретирани на јасан и систематичан начин као и да су организовани у логичне целине. Тестирањем на плагијаризам помоћу програмског пакета iThenticate, утврђен је проценат преклапања од 11%, на основу чега Комисија констатује да је кандидаткиња адекватно цитирала коришћену литературу.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе.

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме? Дисертација Слађане Коледин под насловом „Прекид жељене трудноће као фактор ризика за настанак акутног стресног поремећаја“, написана је у складу са образложењем наведеним у пријави теме.

<p>2. Да ли дисертација садржи све битне елементе? Дисертација садржи све битне елементе неопходне за овакву врсту научног дела</p>
<p>3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци? На нашим просторима није било актуелних истраживања о томе како побачај жељене трудноће утиче на психичко и физичко здравље жене, као и колика је учесталост појаве акутног стресног поремећаја након интервенције. Из тог разлога је од изузетног, како научног тако и друштвеног значаја утврдити фактор ризика и предложити мера превенције ради спречавања настанка или смањења учесталости појаве акутног стресног поремећаја након прекида трудноће, а самим тим унапредити квалитет живота пацијенткињама које су прошле кроз овај веома трауматичан период у животу. Актуелни подаци добијени овим истраживањем као и примена предложене превентивне мере која обухвата увођење обавезног попуњавања „Скале акутне реакције на стрес“ могу подстаћи руководства гинеколошко-акушерских здравствених установа да на брз и веома једноставан начин, на време открију а самим тим и спрече развој акутног стресног поремећаја код пацијенткиња након побачаја трудноће.</p>
<p>4. Који су недостаци дисертације и какав је њихов утицај на резултат истраживања? Дисертација нема недостатака.</p>
<p>X ПРЕДЛОГ: На основу наведеног, комисија предлаже:</p>
<p>Да се докторска дисертација под насловом „Прекид жељене трудноће као фактори ризика за настанак акутног стресног поремећаја“ прихвати, а кандидату Слађани Коледин одобри одбрана.</p>

Место и датум: У Новом Саду

1. Име, презиме, звање и потпис

Проф. др Ђорђе Петровић,
Председник комисије

2. Име, презиме, звање и потпис

Проф. др Горан Маленковић
Члан комисије

3. Име, презиме, звање и потпис

Проф. др Марија Зотовић-Костић
Члан комисије

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај и да исти потпише.